

3. Výdaje zdravotních pojišťoven

Největší podíl na financování zdravotní péče – 75,5% výdajů na zdravotnictví - připadá na zdravotní pojišťovny. Zdravotní péče je v našem systému hrazená převážně z veřejného zdravotního pojištění a pouze v některých případech bývá doplněna o spoluúčast pacientů (např. doplatky za některé léky, stomatologická péče apod.)

Výdaje zdravotních pojišťoven jsou získávány ve velmi podrobné struktuře a dají se členit podle druhu péče (ICHA-HC), typu poskytovatele (ICHA-HP), MKN-10, věku a pohlaví.

Z pohledu věrohodnosti dat lze konstatovat, že údaje od zdravotních pojišťoven patří mezi nejkvalitnější zdroje informací.

3.1 Výdaje na zdravotní péči podle hlavních skupin diagnóz MKN-10

V této části se budeme věnovat výdajům na zdravotní péči podle dalších rozměrů, nejprve podle hlavních skupin diagnóz vycházejících z Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10). Výdaje na zdravotní péči ve zmíněném třídění je zatím možno určit pouze u zdravotní péče financované zdravotními pojišťovnami.

Tabulka 3.1: Výdaje na zdravotní péči podle diagnóz v mil. Kč

MKN-10	2000	2005	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
01 Infekční a parazitární nemoci	1 521	2 075	2 258	2 487	2 986	3 083	103,2
02 Novotvary	7 222	9 013	10 720	12 885	14 491	16 657	114,9
03 Nemoci krve a krevtovorných orgánů	1 237	2 111	2 237	1 724	2 085	2 241	107,5
04 Nemoci endokrinní a metabolické	2 319	3 435	3 914	4 232	4 706	5 454	115,9
05 Poruchy duševní a poruchy chování	3 460	5 029	5 520	6 370	6 568	7 697	117,2
06 Nemoci nervové soustavy	1 821	2 814	3 376	4 379	4 988	5 695	114,2
07 Nemoci oka	1 717	2 202	2 404	2 519	2 734	3 012	110,2
08 Nemoci ucha	483	651	764	809	828	932	112,6
09 Nemoci oběhové soustavy	7 464	16 263	17 705	18 626	19 589	22 203	113,3
10 Nemoci dýchací soustavy	4 450	5 980	6 078	6 599	7 159	8 304	116,0
11 Nemoci trávicí soustavy	8 903	10 835	10 966	11 540	11 868	12 943	109,1
12 Nemoci kůže	1 053	1 461	1 622	1 700	1 802	2 001	111,0
13 Nemoci svalové, kosterní a pojivové tkáně	5 962	8 761	9 394	10 147	11 032	10 267	93,1
14 Nemoci močové a pohlavní soustavy	6 145	7 579	8 553	9 120	10 024	11 275	112,5
15 Těhotenství, porod a šestinedělí	1 435	1 808	2 001	2 158	2 393	2 731	114,1
16 Stavy vzniklé v perinatálním období	839	1 131	1 291	1 368	1 633	2 062	126,3
17 Vrozené vady a deformace	273	673	742	802	842	922	109,5
18 Příznaky, znaky...	2 376	3 739	4 101	4 327	4 695	5 385	114,7
19 Poranění, otravy aj.	5 126	6 426	6 981	7 151	7 514	6 663	88,7
20 Vnější příčiny nemoci a úmrtnosti	115	105	110	117	118	86	72,9
21 Faktory ovlivňující zdravotní stav	5 528	8 604	9 324	10 382	11 047	12 419	112,4
00 Neznámá diagnóza	46 345	69 399	64 139	64 272	68 178	85 436	125,3
Celkem	115 792	170 093	174 200	183 713	197 280	227 469	115,3

Tabulka 3.1 ukazuje výdaje na zdravotní péči podle diagnóz v jednotlivých letech 2000 až 2009. Zatímco v roce 2000 nemoci trávicí soustavy vykázaly největší objem výdajů, v ostatních letech byly nejnákladnější skupinou diagnóz nemoci oběhové soustavy (22 203 Kč v roce 2009, následované novotvary (16 657 Kč v roce 2009) a nemocemi trávicí soustavy (12 943 Kč v roce 2009).

Nyní se zaměříme na výdaje na zdravotní péči strukturované podle věku a pohlaví. Každá věková skupina má odlišný počet pojištěnců, který přímo úměrně ovlivňuje výši celkových vynaložených výdajů. Při vyčíslení výdajů na jednoho pojištěnce se ukazuje jako potřebné vzít v úvahu i věk pojištěnce, protože v různém věku se stejná nemoc projevuje různě, odlišnou délkou léčení, různými komplikacemi, odlišným průběhem a tudíž i různými výdaji. Velmi zajímavé je také srovnání výdajů na zdravotní péči poskytovanou mužům a ženám. Ženy se obecně dožívají vyššího věku než muži, a proto i struktura výdajů členěná dle věku a pohlaví je odlišná.

Následující tabulka popisuje výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví:

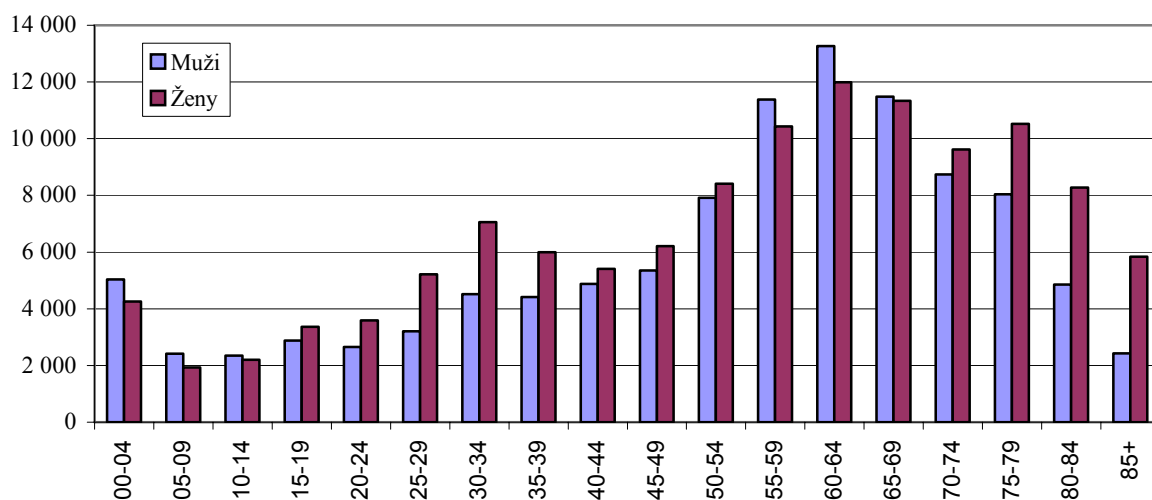
Tabulka 3.2: Výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v mil. Kč

	2000		2005		2007		2008		2009		Index 2009/2008	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
00-04	2 464	2 062	3 346	2 762	4 009	3 384	4 449	3 776	5 034	4 258	113,1	112,8
05-09	1 675	1 493	1 910	1 607	1 921	1 612	2 090	1 675	2 418	1 927	115,7	115,0
10-14	1 925	1 778	2 369	2 190	2 119	2 060	2 145	2 080	2 347	2 199	109,4	105,7
15-19	1 939	2 219	2 293	2 744	2 396	2 845	2 575	2 914	2 883	3 365	112,0	115,5
20-24	2 189	3 090	2 170	2 939	2 209	2 980	2 375	3 139	2 656	3 595	111,8	114,5
25-29	2 293	3 550	2 963	4 813	2 932	4 693	3 024	4 796	3 201	5 217	105,9	108,8
30-34	1 939	2 771	3 232	4 817	3 571	5 706	4 065	6 232	4 519	7 056	111,2	113,2
35-39	2 084	2 774	2 942	3 912	3 178	4 333	3 656	4 888	4 416	5 992	120,8	122,6
40-44	2 594	3 234	3 466	4 173	3 801	4 580	4 112	4 854	4 881	5 410	118,7	111,5
45-49	3 832	4 667	4 529	5 241	4 344	5 105	4 611	5 356	5 347	6 211	116,0	116,0
50-54	5 049	5 877	7 009	7 438	6 887	7 552	7 190	7 714	7 915	8 409	110,1	109,0
55-59	5 005	5 116	9 035	8 613	9 387	8 982	9 951	9 179	11 377	10 434	114,3	113,7
60-64	3 954	4 403	8 299	8 016	9 847	9 484	11 097	10 267	13 268	11 994	119,6	116,8
65-69	4 235	5 269	6 840	7 128	7 945	8 221	9 163	9 039	11 483	11 335	125,3	125,4
70-74	4 258	5 790	7 012	8 131	7 146	8 268	7 614	8 472	8 740	9 615	114,8	113,5
75-79	3 320	5 573	5 785	8 130	6 417	8 940	7 022	9 293	8 042	10 518	114,5	113,2
80-84	1 233	2 520	3 389	6 324	3 765	7 022	4 138	7 389	4 858	8 281	117,4	112,1
85+	927	2 691	1 225	3 302	1 642	4 426	1 920	5 020	2 426	5 842	126,4	116,4
celkem	50 914	64 878	77 814	92 279	83 520	100 194	91 197	106 083	105 811	121 658	116,0	114,7
Celkový součet	115 792		170 093		183 713		197 280		227 469		115,3	

Z tabulky 3.2. a z grafu 3.1 vyplývá rozdílná struktura výdajů z hlediska věku a pohlaví. V roce 2009 se vyskytovaly vyšší výdaje na zdravotní péči mužů ve věkových skupinách 00-14 a 55-69. V ostatních věkových skupinách byly zaznamenány vyšší výdaje v případě žen. Nejvyšší výdaje se objevují ve věkových skupinách 60-64 a to jak v případě mužů, tak i v případě žen. V porovnání s rokem 2008 se nejvíce zvýšily výdaje u mužů ve věkové skupině 65-69 let a 85 let a více, u žen ve věkové skupině 35-39 a 65-69 let.

Z časového hlediska se od roku 2000 celkové výdaje v běžných cenách zvýšily o 96%, přičemž v případě mužů o 108% a v případě žen o 88%. Největší nárůst výdajů na zdravotní péči u mužů i žen byl naopak zaznamenán u věkové skupiny 80-84 let. Naopak nejméně vzrostly výdaje na zdravotní péči u obou pohlaví ve věkové skupině 20 – 24 let.

Graf 3.1: Výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v roce 2009 (v mil. Kč)

Zajímavou strukturu mají výdaje na zdravotní péči na jednoho pojištěnce podle pohlaví a věku. Obecně lze říci, že výdaje na zdravotní péči rostou s věkem a v jednotlivých věkových skupinách se jejich výše liší i v závislosti na pohlaví. Tabulka o počtu pojištěnců podle věku a pohlaví je uvedena v příloze (viz tabulka 8).

Tabulka 3.3: Průměrné výdaje na zdravotní péči na jednoho pojištěnce podle věku a pohlaví (v Kč)

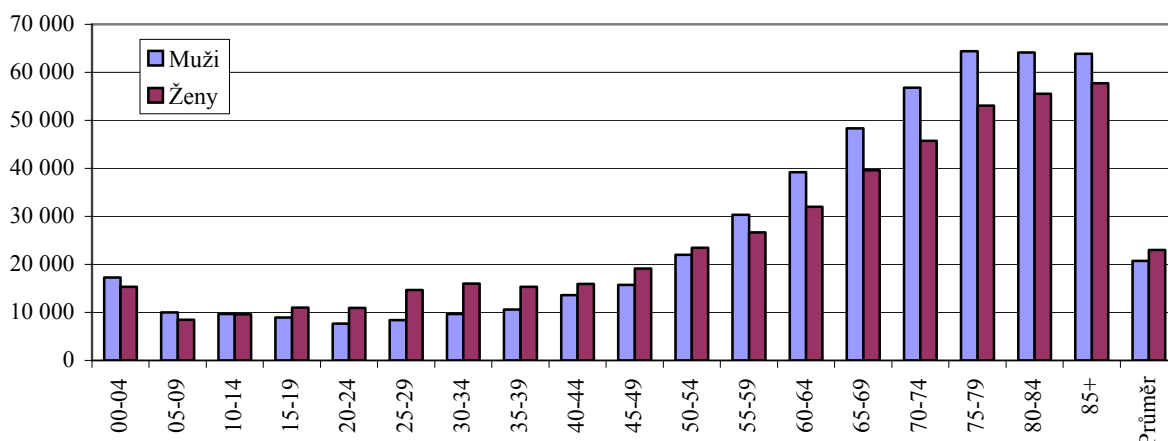
	2000		2005		2007		2008		2009	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
00-04	10 796	9 542	13 700	11 962	15 084	13 424	16 123	14 434	17 242	15 328
05-09	5 519	5 189	8 231	7 316	8 150	7 240	9 290	7 446	10 016	8 455
10-14	5 742	5 561	7 902	7 698	8 097	8 288	8 425	8 605	9 687	9 569
15-19	5 440	6 531	6 847	8 572	7 221	9 010	7 803	9 278	8 950	10 996
20-24	4 908	7 264	6 021	8 648	6 265	8 992	6 740	9 432	7 676	10 952
25-29	5 300	8 642	6 632	11 504	7 231	12 422	7 611	12 931	8 425	14 661
30-34	5 458	8 231	7 372	11 626	7 544	12 840	8 559	13 956	9 683	16 024
35-39	5 918	8 274	8 271	11 670	8 334	12 101	9 285	13 166	10 584	15 341
40-44	7 267	9 336	9 797	12 421	10 347	13 216	11 205	14 016	13 584	15 952
45-49	9 518	11 638	13 031	15 472	13 225	16 171	13 961	16 874	15 763	19 127
50-54	12 704	14 432	17 967	18 896	18 178	19 994	19 134	20 598	22 004	23 495
55-59	16 532	15 722	23 709	21 546	24 747	22 676	26 298	23 252	30 305	26 695
60-64	18 382	17 655	29 626	25 426	30 358	26 183	33 373	27 717	39 201	31 967
65-69	21 460	20 938	35 787	30 171	37 081	31 531	41 212	33 503	48 327	39 622
70-74	25 755	23 636	44 281	36 516	46 787	39 182	49 532	40 109	56 804	45 758
75-79	28 252	26 370	47 936	40 273	51 048	44 079	55 844	46 074	64 373	53 068
80-84	30 148	29 635	48 147	42 438	51 008	46 584	55 699	49 121	64 138	55 503
85+	25 710	29 045	45 399	44 718	48 279	48 614	54 563	53 365	63 875	57 742
Průměr	10 099	12 273	15 463	17 644	16 418	19 029	17 839	20 036	20 707	23 002

Z tabulky 3.3 je patrné, že výdaje na jednoho pojištěnce se odlišují zejména v závislosti na věku a částečně i na pohlaví. Důvodem je čerpání velmi odlišné zdravotní péče u každé věkové skupiny. V roce 2009 byly poměrně vysoké výdaje na jednoho pojištěnce vykazovány ve skupině 00-04 let, pak

jejich hodnota klesala až na 7 676 Kč u mužů (20–24 let) resp. 8 455 u žen (05-09 let). Následně se výdaje zdravotní péči zvyšovaly s narůstajícím věkem. Tuto situaci přehledně zachycuje graf 3.2.

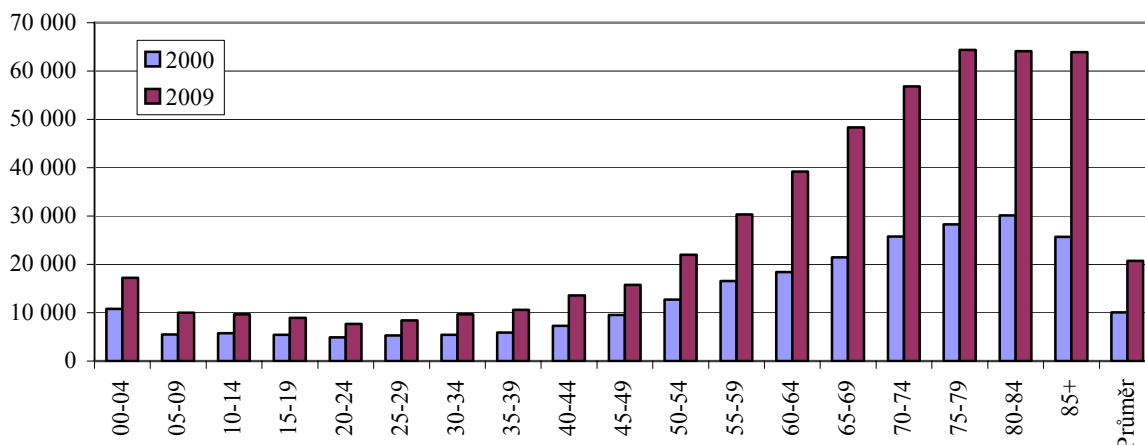
Od roku 2000 vzrostly průměrné výdaje na jednoho pojištěnce o 105% u mužů a o 106% u žen. Největší nárůst výdajů byl zaznamenán u mužů ve věkové skupině 85 a více let a i žen 75–79 let. Nejméně výdaje vzrostly ve věkové skupině 20-24 let a to jak v případě mužů, tak i žen. Celkově jsou v roce 2009 průměrné výdaje na jednu ženu (23 002 Kč) o 11% vyšší než průměrné výdaje na jednoho muže (20 707 Kč). V roce 2000 činil rozdíl 21,5%.

Graf 3.2: Průměrné výdaje na zdravotní péči podle věku a pohlaví v roce 2009 (v Kč)

Z grafů 3.3 a 3.4 je vidět, že ve všech věkových skupinách výdaje mezi roky 2000 a 2009 vzrostly. Nejvíce ve věkové skupině 85 let a více (o 148% muži) a ve věkové skupině 75–79 let (o 101% ženy).

Graf 3.3: Porovnání výdajů na jednoho muže v letech 2000 a 2009

Graf 3.4: Porovnání výdajů na jednu ženu v letech 2000 a 2009

